

JS 1646 – TONER FRÅN VITA DUKEN

Klassisk torsdag 2

Felix Mendelssohn   Hebriderna, konsertuvertyr op 26   10'

1809-1847

Felix Mendelssohn var en passionerad resenär och han lät ofta intrycken från de främmande länder han besökte ge avtryck i hans kompositioner. De viktigaste exemplen på detta är de italienska (nr 4) och skotska (nr 3) symfonierna. Redan som tjugoåring hade Mendelssohn för första gången besökt de brittiska öarna och då gjort spektakulär succé i London, där han bland annat dirigerade sin första orkestersymfoni. Han blev på stående fot utsedd till Filharmoniska Sällskapets hedersmedlem.

Redan då passade han också på att resa upp till de norra delarna av öriket, upp mot York, Durham, Edinburgh och slottsruinen Holyrood, som är så starkt förknippad med drottning Mary. Det är ingen tvekan om att dessa upplevelser blev startskottet till hans skotska symfoni, även om det skulle dröja tolv år innan detta verk blev färdigt. Det första musikaliska resultatet av skottlandsbesöket blev istället en konsertuvertyr från 1830, inspirerad av ett besök på Hebriderna, den karga ögruppen västerut.

Den omedelbara inspirationskällan var den forntidsgrotta som brukar kallas Fingalgrottan, och som har sin enda öppning ut mot havet. Man når den bara med båt. Grottan är belägen på basaltön Staffa i de inre Hebriderna. Den är 70 meter lång, 35 meter hög och 12 meter bred och den är invändigt uppbyggd av gigantiska, sexsidiga basaltpelare. Dessa lexikonuppgifter kan ge en prosaisk bakgrund till verket, men Mendelssohn omsatte sina överväldigade känslomässiga intryck i en mycket fantasieggande och ofta spelad musik. I Storbritannien brukar Mendelssohns mästertliga konsertuvertyr spelas under namnet Fingal's Cave.

Hugo Alfvén   En bygdesaga op 53   30'

1872-1960

Introduktion
Drömmeri
Brottslig kärlek – Ångest
Svartsjuka – Pastoral
Sorgetåget
Vargaskall

Hugo Alfvén hör till de äldsta svenska tonsättarna som skrev musik speciellt avsedd för film. Det blev totalt tre filmpartitur, först Synnöve Solbakken 1934 och sist Singoalla 1949. Däremellan skrev han musik till en filmtatisering av Vilhelm Mobergs roman Mans kvinna från 1933. Romanen omarbetades till pjäs 1943 och året därpå filmades den med kända skådespelare som Birgit Tegnroth, Edvin Adolphson och Holger Löwenadler.

Filmen blev inte den succé som man förväntade, men musiken hjälpte definitivt till att höja intresset. Därför var också Alfvén mån om att rädda musiken även sedan intresset för filmen falnat. Han sammanställde ur de 22 musikavsnitten genast en sexsatsig orkestersvit, som han gav namnet En bygdesaga, och som presenterade musiken i ett mycket omarbetat skick. I själva verket är det bara första och sista satsen som direkt återspeglar originalet. Introduktionen är det avsnitt där de medverkande presenteras i filmen. Sviten bjuder sedan

både på folkmusikinspirerade tongångar när Märit sitter vid spinnrock och vävstol och ett förtätrat och sensuellt tonspråk som skildrar de båda älskande.

Märit har levat i ett olyckligt äktenskap med bonden Påvel, och förälskar sig i grannen Håkan. De lever ut sin lidelse över allt förnuft och fördrivs ur ett samhälle som inte kan acceptera sådana avvikelser från rådande 1790-talsmoral.

Stig Jacobsson